

PRIBALTSKE DRŽAVE

ZNAČILNOSTI POVRŠJA

- Pribaltske države ležijo na zahodnem delu Ruske plošče
- od S proti J si sledijo vedno mlajše kamnine, od staropaleozojskih v Estoniji do mladomezozojskih v Litvi
- pleistocenska kontinentalna poledenitev je odločilno vplivala na današnji izgled reliefa
- površje pribaltskih držav je ravno ali le rahlo valovito in ne preseže 300 m nadmorske višine
- z odlaganjem peščenih nanosov so nastale značilne zemeljske kose. Najznamenitejši del, Kurske kose, se imenuje Litovska Sahara.
- Pribaltske države imajo razvejano rečno omrežje s številnimi majhnimi jezери

Podnebje in rastje

- podnebje je prehodno
- v Z delih se čuti vpliv Baltskega morja, proti notranjosti pa vpliv morja upada
- prevladujejo mešani gozdovi, ponekod samo tajga, izmed listavcev pa so prisotne breze, jelše in vrbe
- delež gozdnih površin se od J proti S povečuje

GOSPODARSTVO

- od 1920-1940 je bila v teh državah visoka stopnja usmeritve v kmetijstvo, industrijska proizvodnja pa je bila namenjena le zadovoljevanju lastnih potreb
- z nasilno vključitvijo v sovjetski gospodarski sistem je prišlo do padca kmetijske pridelave
- posledica je bila tudi pospešena industrializacija
- danes je kmetijstvo usmerjeno predvsem v mlečno govedorejo in prašičerejo
- prehranske produkte izvažajo
- Pribaltske države so z nekaterimi zahtevnejšimi proizvodi zaslovele po celotni SZ
- njihova tehnologija je za zahodne standarde močno zastarela

SAMOSTOJNOST

- položaj Litve, Latvije in Estonije v razmerju do Sovjetske zveze lahko primerjamo s položajem Slovenije v razmerju do Jugoslavije
- te države so se po kulturi in razvitosti bistveno razlikovale od drugih delov Sovjetske zveze
- do 18. stoletja so imeli pribaltski narodi različno zgodovino
- v 18. stoletju so njihova ozemlja postala del carske Rusije
- po oktobrski revoluciji so Litva, Latvija in Estonija proglasile samostojnost, vojne za neodvisnost pa so trajale vse do leta 1920, ko jim je samostojnost priznala tudi Sovjetska zveza
- med letoma 1920 in 1940 so tako Litva, Latvija in Estonija uživale neodvisnost
- po sporazumu med Hitlerjem in Stalinom, ki sta si razdelila vplivna območja v tem delu Evrope, si je SZ leta 1940 ponovno priključila ozemlja treh pribaltskih držav
- med drugo svetovno vojno - nacistična zasedba, leta 1944 jih je ponovno zasedla sovjetska Rdeča armada
- poveljni sovjetski teror je pri pribaltskih narodih sprožil oborožen odpor, ki je trajal vse do Stalinove smrti
- v drugi polovici 80. let se je z demokratizacijo SZ, pod vodstvom Gorbačova, spet razmahnilo osamosvojitveno gibanje
- leta 1990 so Litva, Latvija in Estonija razglasile samostojnost, dokončno neodvisnost pa jim je Rusija priznala šele avgusta leta 1991

ETNIČNO

- litovski in latvijski jezik sta si sorodna in spadata v posebno baltsko skupino jezikov
- estonski jezik spada med ugrofinske in je zelo podoben finskemu
- v kulturnem pogledu Litva še sodi v katoliško Srednjo Evropo, Latvija in Estonija pa v protestantsko Severno Evropo
- Estonija je v marsičem bližja Finski, kot pa južnima sosedama
- posledice velikih vojnih žrtev, stalinističnega nasilja, množičnih deportacij in iz Moskve dirigirane industrializacije se kažejo v izredno veliki spremembi nacionalne sestave
- valovi slovanskih doseljencev iz Rusije, Belorusije in Ukrajine so preplavili pribaltska mesta in se zaposlili v novih industrijskih panogah

RUSIFIKACIJA

Rusifikacija pomeni rusificirati oziroma prebivalstvo delati rusko (porusenje).

- Rusi niso bili le najštevilčnejši narod tega območja, ampak so bili v času Sovjetske zveze tudi nosilci državnosti
- ruščina je bila državni jezik v vseh državah nekdanje Sovjetske zveze, prav tako tudi v armadi
- ta prevladujoči položaj si je zagotovila že v carski Rusiji
- zaradi industrializacije in graditve naselij so Rusi prišli v vse dele države in so še danes marsikje vodstvena elita
- proces rusifikacije je trajal 70 let
- najnovejše politične spremembe so že sprožile številne politične selitve in etnično čiščenje prebivalstva
- prisilna rusifikacija je posegla v vse pore družbenega in gospodarskega življenja
- skupno življenje številnih narodov ni potekalo brez problemov
- narodnostni problemi so večplastni in se kažejo na konfliktnih območjih ter so pogojeni tudi z verskimi problemi
- številni ljudje bi se radi izselili
- to število je znatno večje
- pot za pridobitev dovoljenj je dolga in uspešna samo za redke
- ozemlje nekdanje SZ bi želelo zapustiti okoli 30 milijonov prebivalcev

JANTAR

- Litovski jantar - okamnena smola iz iglastih gozdov, ki so rasli pred 40-60 milijoni let na območju Baltika
- jantar je razmeroma trda, rumenorjava snov, v kateri so pogosto ujete takratne žuželke
- bleščeči jantar je velikokrat prozoren in ga zaradi njegove lepote uporabljajo pri izdelavi nakita in izdelkov umetne obrti
- po trgovskih poteh so jantar že pred 4000 leti tovorili ob obalah, po rečnih dolinah in celo čez gorske prelaze
- v evropski zgodnji zgodovini so jantar zelo cenili
- uporabljali so ga v zdravilstvu in za okrasje
- v stari Grčiji so mu pravili elektron